

Amateurtuindersvereniging de Pioniers

Bezoekadres:

Köglaan 30, 3571 PZ Utrecht
secretaris@depioniers.nl
www.depioniers.nl

Postadres:

Postbus 13017, 3507 LA Utrecht

Redactie: Evelien Pullens

Layout: Evarien Tuitert

In dit nummer

Van het bestuur	2
Aspirant bestuurslid Ludy	2
85 jaar schouwen	3
Hangende zegge	4
Speenkruid	5
Tuinwinkel	5
Overzicht aanbod Tuinwinkel	6
Buurman weet alles	7
De geboorte van de PIOrangerie	7
Interview met Winnie Rijnders	8
VELT	9
Oud & nieuw	9
Bij de bijen	9
Utrechtse Sint-Jans uitjes	10
Recept	10

FOTO: RAIMOND KLAVINS, UNSPLASH

Van de redactie

Wat groeit het allemaal weer hard na al die maanden regen. En dan opeens is het volop zomer. Ik was vergeten hoe het was.

Vol verbazing zie ik de vergeetmenietjes die de tuin blauw kleuren. De lupine, die vorig jaar gepland is kan ik bijna zien groeien. Daar zijn ze weer; de pioenrozen en de papavers. "De sla is al weer klaar, hoor." roept de overbuurvrouw. "Pluk maar als je wil." Ik was bijna vergeten hoe het was. De hosta's in drie kleuren, net wat verschoven. Ze verruilen van plek, hergroeperen zich. Ik heb het niet voor het zeggen met de hosta. Helaas is er nog steeds geen Groenmoetjedoendag dit jaar, maar het plein wordt wel gebruikt; Het jeugdorkest wat vrijdagmiddag oefent op het plein. De weggeefkast waar stekjes en plantjes ingezet worden, die je gratis mee mag

nemen. Zet er ook eens wat in, leuk zo'n warm welkom voor de wandelaars en medetuinders. In september zal het weer kunnen, denken we, een evenement, Struinen op de tuinen. Met lezingen over tuinieren, kantine lekker weer open voor een hapje en een drankje, kijken en waarderen van elkaars tuinen, muziek op het plein en nog veel meer!

In deze nieuwsbrief praat ik met Winnie die zich verdiept in permacultuur en de schijnbare chaos. Verder iets over kiwi's, Utrechtse Sint Jans uitjes, de Hangende zegge, VELT en Speenkruid.

Evelien Pullens

KOM JE OOK?

Agenda

26 juni

Algemene Ledenvergadering (ALV)

4 & 5 september

Struinen in de tuinen

Van het bestuur

“De mooiste tijd in de tuin is weer daar!” Tenminste voor mij. Ook als het coronavirus nog danig rondwaart komt alles weer op en gaat iedereen weer volop aan de slag in zijn eigen paradijsje. Dat het virus kracht aan het inboeten is en de kantine weer open kan op zaterdag is ook heel erg fijn! De oproepen tot versterking van het bestuur lijken te werken, 1 kandidaat bestuurslid erbij en 1 forse klus die uitbesteed kan worden aan een lid, ook dat helpt enorm! (Maar er mogen nog steeds meer mensen bij!)

ALV

De ALV op 26 juni 14.00 zal dit jaar op de zelfde manier georganiseerd worden als vorig jaar. Verplicht aanmelden en bij veel deelnemers splitsen we het op. Maar het kan gelukkig wel live! Per 1 juli is er een nieuwe wet, de

WBTR, een wet die vertelt waar het bestuur allemaal verantwoordelijk voor is, wat mag en wat niet mag. Daar komen waarschijnlijk aanpassingen uit voort die moeten worden opgenomen in de statuten. Het bestuur verdiept zich daar in en zal verslag doen aan de leden. Voor de statutenwijzigingen krijgen we ruim te tijd. Wij zijn blij met ons lidmaatschap bij de AVVN, zij ondersteunen ons daar zeer goed in.

Plannen

Er zijn verder heel wat ideeën die opgeborreld zijn het afgelopen jaar. We hopen op ondersteuning daarin van onze leden, en dat dit dan ook opgenomen kan worden in het nieuwe beheerplan wat binnenkort geschreven gaat worden. Denk hierbij aan het voedselbosje achter de bijenstal, het inrichten van composthopen voor het verenigings-

werk en de daarbij behorende hakelaar! De info daarover horen bij de stukken voor de ALV, en zijn inmiddels in jullie bezit of komen zeer binnenkort naar jullie toe. We hopen op veel feedback!

Parkeren

Het parkeerprobleem bij de achteringang lijkt verminderd te zijn sinds per 1 april het betaald parkeren is ingevoerd. Als je in bezit bent van een invalide kaart mag je overal parkeren, anders is het nu wel zo dat je op maandag tot en met vrijdag van 6.00 - 11.00 uur moet betalen. We horen graag of en hoe problematisch dat is voor jullie.

*Namens het bestuur,
Tjitske van der Woude*

Aspirant bestuurslid Ludy Jongkind

Ludy zit al een tijdje bij de bestuursvergaderingen en heeft besloten zich 26 juni verkiesbaar te stellen voor het bestuur. Tot nu toe is zij de enige kandidaat...

“Een bestuur knarst, piept, knerpt en kraakt. Je kunt van alles zeggen en het is nooit saai. Het is een snelkookpan, complex. Een uitdaging om er met elkaar uit te komen.” Ludy vindt de dynamiek tussen mensen boeiend. Vergaderen kent ze; Als voorzitter van een OR. En gestructureerde, maar ook levendige vergaderingen in een woongroep. “Ik houd wel van structuur,” zegt Ludy. “Maar ik houd ook

van speelsigheid. Je hoeft het niet met elkaar eens te zijn. Ze is voorvechtster van ecologische keuzes. Heb je bijvoorbeeld gezien dat er nu afbreekbare zakjes van maïs zijn in de WC? Als Ludy iets belangrijk vindt dan zet zij zich daar 100% voor in. Een taak die ze nu met een groepje mensen op zich genomen heeft is het gebied rond de bijenstal. Daar moet nog iets mee gebeuren. “Ik houd van bomen,” vertelt Ludy. “Niet alleen daar,

maar ook de rand van ons tuinenpark, de singel; zo’n fijn gebied voor dieren.” Ik gun de Pioniers veel groen, veel biodiversiteit en ook wat meer stilte. Eén van de ideeën die ze heeft is om een talud te laten plaatsen tussen de rotonde en ons tuinenpark. En tja, als mensen zelf ideeën hebben moeten ze aan de bel trekken, maar ook vooral zelf iets doen. Want dat is wel een fantastische structuur die we nu hebben, al die commissies.

85 jaar schouwen

Onze vereniging bestaat 85 jaar en in al die jaren werden de tuinen geschouwd. Gedurende die jaren is niet alleen de wijze van schouwen veranderd, ook de 'verslaglegging' en de gevolgen van de schouw waren vroeger heel anders dan nu.

In het verleden kon je een 'rode kaart' krijgen als er onkruid onder de heg groeide, gras tussen de tegels zichtbaar was of de goot die de tuinen van elkaar scheidt niet schoon was. De tuinen zagen er weliswaar heel "netjes" uit maar door de kaarten werd de schouwcommissie als de "politie" van het complex gezien.

In reactie hierop is er een langere periode erg soepel met het toezien op het onderhoud omgegaan. Het effect hiervan was dat ons park een steeds meer verwaarloosde indruk is gaan maken.

Hoe anders doen wij het nu

Een jaar of drie geleden is het roer omgegooid.

Na het schouwen wordt een goed leesbaar, vriendelijk schouwrapport gestuurd waarin zo nodig tips of

adviezen worden gegeven. Als het nodig is komt er een gesprek waarin we samen zoeken naar mogelijkheden voor verbetering. De schouwrapporten worden digitaal bewaard, zodat de opeenvolgende schouwcommissies terug kunnen kijken hoe een tuin zich ontwikkelt in de loop der jaren.

Waarom doen we dat als vereniging?

Bij onze tuiniers groeit het besef weer dat we een vereniging zijn. Veel leden werken samen in een van de vele commissies. Onze vereniging is een plek waar het leuk is om elkaar te ontmoeten, elkaar te helpen, waar je elkaar tips geeft of stekjes uitwisselt.

We willen allemaal een mooi tuinenpark waarin het voor de vele bezoekers van het park een genot is om te wandelen langs onze paden. We zien steeds meer buurtgenoten en wandelaars op het

complex die kunnen zien wat wij als tuinliefhebbers aan Voedsel en Pracht tot stand brengen.

Ook voor de toekomst van het park is het goed hier veel aandacht aan te besteden! Daarom wordt jaarlijks een schouw met tips over onderhoud van tuin en huisje gehouden.

In het huishoudelijk reglement van de vereniging, te vinden op de website van de Pioniers, staat beschreven wat de verenigingsafspraken rondom schouwen zijn. Het schouwen gebeurt altijd in duo's. Van elke schouw wordt een verslag gemaakt dat per mail naar de tuineigenaar wordt gestuurd.

Wie zitten er nu in de schouwcommissie?

De schouwcommissie bestaat nu uit Bram van Voorden, Mieke Kapteijn, Ageet Wubbeling, Niny Otten, Emiel van Ekert en Martine Haxe.

Belangstellenden kunnen zich altijd aanmelden bij een van ons of via: schouwcie@gmail.com

De schouwcommissie

Een bijzondere Schouw: de Hangende zegge

Opmerkelijke leden van de schouwcommissie zagen dat dit voorjaar iets bijzonders. De Hangende zegge is zich in de tuinen en langs de paden in ons tuinenpark snel aan het verspreiden en bezig met een onrustbarende snelle opmars. Het was de reden om op donderdag 3 juni een onderzoek te doen op alle tuinen naar de soort. Hangende zegge is een soort die zich in onze tuin als onkruid gedraagt. Ze breidt zich snel uit naar plaatsen waar we ze niet willen hebben.

Op de bijgevoegde kaart is te zien hoe de Hangende zegge zich aan het verspreiden is over De Pioniers. Rood betekent: veel grote (nu bloeiende) planten. Geel: aanwezig in tuin.

Ecologie & verspreiding

De Hangende zegge (*Carex pendula*) is een soort uit de Cypergrassenfamilie. Er komen ongeveer 55 zeggesoorten in Nederland voor. Een opvallend kenmerk van alle soorten zegges is hun driehoekige stengel. Hangende zegge komt oorspronkelijk vooral voor in loofbossen, langs bosbeken en veentjes in hellingbossen. De laatste jaren heeft de plant zich over het gehele land verrassend

snel weten uit te breiden, vooral via zaad uit tuinen. Hij wordt in de tuincentra verkocht als vijverplant! Hoe mooi deze plant ook is, eenmaal in je tuin gaat hij voor veel problemen zorgen. Voor jezelf maar ook voor de buren, die er naast, in het volgende straatje en zo verder.

De soort groeit in grote, dichte pollen, ze is wintergroen en wordt ieder jaar groter. De plant heeft ondergronds wortelstokken. De driehoekige stengel is in het midden 2-3 mm breed. De donkergroene, leerachtige bladeren zijn 1-1,5 cm breed. Planten van enkele jaren oud zijn zeer lastig uit te graven en te verwijderen. Het is opvallend hoe gemakkelijk deze soort verwildert. Dat gebeurt vooral door vruchtjes, die met de wind, met mensen, met dieren en met het water gemakkelijk andere tuinen bereiken. Het grote aantal vruchtjes per aartje is daar mogelijk mede debet aan.

De schouwcommissie adviseert:

Verwijder in uw tuin en langs het pad van uw tuin de Hangende zegge. In jonge stadia zijn de planten lastig te onderscheiden van sommige andere

planten o.a. lelieachtigen, de driehoekige stengel aan de onderkant is het onderscheidende kenmerk.

Doe de in bloei komende halmen in een vuilniszak om te verwijderen. Snijd grote planten die nu niet te verwijderen zijn kort en dek ze af. Vraag hulp aan mede tuiniers wanneer het uitgraven een probleem is.

de schouwcommissie

Speenkruid

Kunt u zich herinneren dat ik ooit een stukje over het Speenkruid schreef? Misschien wel, waarschijnlijk niet, want dat is alweer tien jaar geleden.

Het ging erover dat ik zo uitkeek naar de bloemetjes, maar die nooit zag, omdat ze altijd werden opgegeten, door iets, en dat er dat jaar maar liefst toch drie (!) bloemetjes te zien waren. Ik was zeer opgetogen.

Dit jaar werd ik verrast. Kon mijn ogen haast niet geloven. Maar ze waren er echt. Hier en daar en daar en daar.

Het waren er meer dan honderd! Meer dan honderd.

Die goudgele bloemetjes, die wat weg hebben van de boterbloem, maar met puntiger bloemblaadjes, de steeltjes en bloemetjes

uitreikend, reikhalzend, naar de zon. Zo vlakbij de aarde. Glanzend, ook de blaadjes. Het bolletje onder de grond lijkt op een speen. Vandaar de naam. Over de hele lengte van de tuin. Meer dan honderd!

In de tien tussenliggende jaren heb ik niets gedaan. Niets gespoten of verjaagd of bestreden. Niet eens gewacht. Helemaal niets. 'k Ben gewoon doorgegaan met mijn manier van milieuvriendelijk tuinieren. En kijk nu toch eens!

Judith Schuil

Erik & Anton

De tuinwinkel

Tuinwinkel

Iedere zaterdag van 10:00 tot 12:00 uur is de tuinwinkel geopend voor alle leden van de Pioniers.

Het meest verkocht zijn zakken Culvita tuinaarde, potgrond of zand, gasflessen en bamboe stokken. Maar ook voor grotere hoeveelheden losse aarde of verse mest kun je terecht bij de tuinwinkel. Elk najaar komt er een catalogus van Garant uit en kan je niet alleen zaden van groenten en bloemen bestellen, maar ook heel veel zaken die met tuinieren te maken hebben.

In de tuinwinkel kun je ook een heleboel andere dingen kopen dan hierboven genoemd. We hebben onlangs alles op een rijtje gezet wat we in ons winkeltje hebben. In het overzicht op de volgende pagina kun je zien wat we allemaal verkopen. Binnenkort komt er

een mooi bord in de huisstijl van de Pioniers en komen we ook met een maandelijkse aanbieding.

We zien jullie graag een keer langskomen.

*Het team van de tuinwinkel
Joop, Anton en Erik*

NOG EVEN DIT:

ZOU IEDEREEN DIE EEN KAR LEENT DEZE WEER IN DE LOODS BIJ DE WINKEL TERUG WILLEN ZETTEN. DAN KUNNEN ANDERE LEDEN DEZE WEER GEBRUIKEN VOOR HUN ZAKKEN AARDE. EN WIST JE DAT JE OP ZATERDAGOGHTEND DE KLIEVER KAN GEBRUIKEN ALS JE HOUT WIL SPLITSEN. VRAAG BIJ HET WINKELTJE!

Overzicht aanbod Tuinwinkel

product	merk	type	prijs
Tuinieren			
kruiwagenwiel	Altrad	“nooit meer lek”	€ 36,00
strimmerdraad	pakje 15 m	Ø 4 mm Ø 2 mm	€ 13,20
handschepje	Wolf garten		€ 2,60 € 3,65
schrepel			€ 4,35 € 3,80
onkruidsteker			€ 3,60
voegenkrabber			€ 3,65
krabber (3 poot)	Uniflex		€ 3,95
pootstok		hout	
snoeischaar	TalenTools TalenTools VBS	F188 D303 F340	€ 13,00 € 6,00 € 5,10
tonkinstokken		3,0 m 2,1 m 1,8 m 0,9 m	€ 1,20 € 0,58 € 0,35 € 0,15
beugelzaag	Parade	60 cm	€10,60
boomzaag	TalenTools ForQ	inclusief holster	€ 7,10 € 22,00
binddraad	bundel 40 stuks	metaal, Ø 0,6mm	
wikkeldraad		groen gelakt	€ 1,80
binddraad	Talen Palro	30 meter 15 meter	€ 1,35 € 1,25
ijzerdraad	gegalvaniseerd gegalvaniseerd geplastificeerd	Ø 1,3 mm; 50 meter Ø 0,9 mm; 50 meter groen; 50 meter	€ 7,00 € 5,05 € 1,15
grondzeil-pennen	bundel 10 stuks bundel 10 stuks	10x13x10 cm 10x8x10 cm	€ 0,50 € 0,50
hangetiketten		set 40 stuks	€ 1,60
kunstmest		ASF; zak KAS; zak	€ 5,85 € 4,00
kalk		zak	€ 2,50
koemestkorrels		zak	€ 5,25
spade	Florabest Talen Tools		€ 15,00 € 22,00
onkruidborstel			€ 6,50
schep	Talen Tools	lange steel	€ 7,50
hark		klein	€ 8,75
schoffel			€ 7,50
gieter		10 liter 5 liter 2 liter	€ 6,45 € 4,60 € 3,75
pootset	zonder broes		€ 5,70
snelclips		set 15 stuks	€ 1,60
werkhand-schoenen	Stanley Werckmann	leer met stof wol met antislipplaat	€ 3,25 € 3,00 € 1,15

product	merk	type	prijs
Onderhoud/opknappen			
tuinbeits (groen)	Tenco	1000 ml	€ 4,47
platte kwast		1/2 “ 2” 2 1/2 “ 2 1/2 “	€ 0,80 € 1,75 € 2,00
radiatorkwast			€ 3,00
staalborstel			€ 2,10
bokkepoot			€ 2,60
ronde kwast		Ø 20 mm Ø 22 mm Ø 25 mm Ø 30 mm	€ 0,80 € 0,95 € 1,05 € 1,50
blokwitter		10x3 cm	
kleine klem			€ 0,30
veiligheidsbril	Werckmann		
fixband	Oasis	per meter	€ 2,10

product	merk	type	prijs
Overig			
veiligheidsklep gas			€ 12,50
slangeklem		Ø 9 mm Ø 20 mm	€ 1,10 € 1,75
gasslang	met klep	per meter gebruikt	€ 3,10
verlengsnoer		11 meter 12 meter 6 meter	€ 8,00 € 12,00 € 5,00
mollenklem			€ 6,80
muizenval muizenval		groot setje van 2 stuks	
bezem	voor buiten voor buiten	zonder steel	€ 5,10 € 4,75
compost maken	EcoStyle	korrels - 1 kg	€ 7,50
slakken korrels	Bayer EcoStyle	voor 200 m2 voor 80 m2	€ 8,50 € 5,00
sisal touw vliegertouw		klosje klosje	€ 1,20 € 0,30
tuinnet		2x5 m 5x4 m 5x2 m	€ 2,20 € 8,55 € 5,50
	clematissupport	10x2 m	€ 5,50
matteklopper			€ 3,00 € 2,50

Buurman weet alles

Hallo Buurman

Die plant met die grote bladeren aan het pad. Dat is toch een kiwiplant? Hij doet het hartstikke goed, maar er is nog nooit een kiwi aangekomen. Nou dacht ik. Het klimaat zal wel niet geschikt zijn. Maar buurvrouw aan het plein heeft wel echte kiwi's van haar plant. Waarom ik niet?

Hallo Buurvrouw

Dan heb je hoogstwaarschijnlijk een mannelijke plant en staat er een vrouwelijke op het plein. De kiwi's hebben zowel mannelijke als vrouwelijke planten en je snapt het al: die hebben elkaar nodig, met tussenkomst van de geliefde insecten/bijen.

Wat jammer. Hoe kan ik zien dat mijn plant een mannetje is?

Kijk maar eens goed naar het verschil als ze in bloei staan: de mannelijke bloemen hebben gemiddeld 5 tot 8 kelk- en kroonbladeren, meer dan 10 meeldraden die op overvloedige wijze pollen produceren. Meestal zijn ze kleiner dan de vrouwelijke bloemen. Er komt steeds meer dan één bloem voor per bladoksel. Vrouwelijke bloemen zijn samengesteld uit 6 tot 7 kelk- en kroonbladeren en een goed ontwikkeld ovarium met een diameter van 7 tot 8 mm. Het vruchtbeginsel is bezet met vele stampers. Vrouwelijke bloemen zijn groter dan

mannelijke maar bloeien minder uitbundig. Hoewel mannelijke en vrouwelijke bloemen pollen of stuifmeel produceren zijn alleen de pollen van de mannelijke bloemen fertil. Het is dus noodzakelijk dat de mannelijke pollen getransporteerd worden van de mannelijke bloemen naar de vrouwelijke bloemen en planten voor bevruchting. Om een goede bevruchting te kunnen realiseren heb je dus de hulp van insecten, voornamelijk bijen en hommels, nodig voor het transport van de pollen.

De geboorte van de PIOrangerie

Oh wat was ik bezorgd voor de Spaanse citroenboom, die ik vorig jaar van een vriend had gekregen. Mijn olijfboom uit Italië, de zwarte vijgen en mijn Afrikaanse lelies. In amper drie weken winterse kou had ik al twee grote gasflessen erdoor gestookt om de temperatuur in mijn kas boven het vriespunt te houden. Niet goed voor de CO₂-uitstoot en zeker ook niet voor mijn portemonnee.

Het warme onthaal voor mijn vegetatieve 'klimaatvluchtelingen', kwam geen dag te vroeg. In een last minute actie, nét voordat de temperaturen drastisch richting -20° Celsius doken en ook het stoken in de kas geen soelaas meer zou bieden, kon er een hoekje in het verenigingsgebouw worden ingericht om onze dierbare planten te laten overwinteren. In het verenigingsgebouw is het immers altijd minimaal 8 graden warm, precies genoeg voor de meeste planten om ze door deze extreme en uitzonderlijke winterdip te trekken. De PIOrangerie was geboren! De buurman, gealarmeerd via de Pio-preventieapp, had nog twee Oleanders in de kuip. Samen hebben we deze nog naar

binnen getild. Kan deze er nog bij...? Higgend droeg een ander lid nog een Toscaanse Jasmijn naar binnen. Elders op de tuin stonden minder fortuinlijke vijgen, Mimosa en Oleanders reddeloos in de volle grond, de Pionier er betuurd naast.

Dank voor de snelle actie van het Bestuur. Wat zou het fijn zijn als we dit initiatief kunnen vasthouden. Graag werp ik mij op als organisator en beheerder voor de winterse situaties als de nood aan de plant is. Even wat mensen bij elkaar brengen om de zware kuipplanten helpen te verplaatsen voor wie dat niet zelf kan; labeltjes aan de planten, zeiltje eronder ter bescherming en 1x in de week wat water geven. En weer vice versa als het kwik weer stabiel in de plus staat. En natuurlijk een redelijke vergoeding voor de verenigingskas, zodat het mes aan twee kanten snijdt. Tijdens de ledenvergadering zal ik het initiatief graag toelichten.

Groet, Arjan Verheul

Lievelingsmoment

De avondzon, zo vanaf 17.00

Lievelingsplant

Allium, Zeeuws knopje, Artisjok en de pioenrozen.
"Mijn kersen boom ook."

Interview met Winnie Rijnders Tuin 121

Een huisje uit 1960

We zitten in de avondzon en Winnie schenkt gemberbier in. "Ik zet het even koud!" Ze heeft een koelbox staan in het kleine huisje. "Dit is nog een origineel huisje," vertelt Winnie. Toen de Pioniers verhuisden naar het huidige terrein aan

"Ik vind het wel leuk dat het huisje bijna net zo oud is als ik"

de Kögllaan werden er twee soorten huisjes gebouwd. Bijna iedereen heeft nu een groter en luxer huisje, behalve Winnie. "Het is eigenlijk veel te klein voor al mijn spullen, maar ik vind het wel leuk dat het huisje bijna net zo oud is als ik." Nieuwsgierig bekijk ik de mooie houten luiken, beschilderd met een Utrechts motief in wit en rood. "Die heeft mijn oom voor mij gemaakt. En zie je de binnenkant. Dat patroon komt uit de kapel van het Jongeriushuis."

Zoveel te leren

Winnie heeft haar tuin nu vijf jaar. Het gras stond hoog en het dak van haar huisje was verrot. Maar toen ze de grond had laten egaliseren en het huisje een opknappbeurt had gegeven, kwamen er allerlei verrassingen boven: bessenstruiken, een heerlijke bosbes en er kwam rabarber op. Narcissen en schildblad met eerst mooie bloemen en hele grote bladeren. "Dat vind ik leuk, kijken wat er al staat," vertelt Winnie. "Ik vermoedde dat ik vijf jaar nodig zou hebben om mijn tuin te leren kennen en er mijn eigen structuur aan te geven. Dat klopte wel. "Ik moest het echt leren.

Daarom ben ik lid geworden van VELT en heb ik me aangesloten bij de beleefstuin-groep." Bij VELT heeft ze zoveel mogelijk workshops gedaan en ook hun hele goede moestuinboek gekocht. Ook via het ledenblad en de Facebookgroep krijg je veel kennis. Verder leest Winnie een boek en de blogs van Frank Anrijs over Permacultuur.

Winnie laat me zien hoe bepaalde planten het goed doen als ze naast elkaar staan: bijvoorbeeld bonenkruid en tuinbonen. Die zijn toevallig ook nog heel lekker om samen op te eten. "Er is nog zoveel te leren over de combinaties van planten die het goed naast of na elkaar doen. Dat interesseert me," zegt Winnie. Van kinds af aan wilde ze al

Van kinds af aan wilde ze al tuinieren en dingen doen met kruiden

tuinieren en 'dingen doen met kruiden'. Nu staan er genoeg kruiden in haar tuin afgewisseld met bonen, erwten, artisjok, bloemen, struiken, bessen, pompoen en frambozen. Thuis staan er op de vensterbank nog voorgezaaide bietjes klaar.

Het waait hier minder

"Wat ik leuk vind bij de Pioniers is dat mensen elkaar helpen. Ik kreeg in het begin van iedereen plantjes en van diverse kanten advies. Ik houd wel van de saamhorigheid van een vereniging." Winnie deed ook mee met Piotiptour-ruilen maar van Pieternel. "Zo leuk om bij elkaar in de tuin te kijken en planten

van elkaar te krijgen. Ik heb ook wel wat voor jou." Ze loopt haar huisje binnen en komt terug met een klein doosje bonen. "Ken je de heilige boontjes? Wil je er een paar?" Als je goed kijkt kun je op de boon de beeltenis van een engel zien. "De boontjes hebben al in de vriezer gelegen. Daarmee zijn de eventuele larven van de bonenkever gedood." We lopen door haar tuin. Ik stel allerlei vragen. Als Winnie het antwoord niet weet, zoekt ze

"Wat ik leuk vind bij de Pioniers is dat mensen elkaar helpen"

het op. Zo leer ik de Camassia kennen. Mooie bloem. Ze heeft ook iets anders wat ik niet ken, een bokashi emmer waarmee ze plantenvoeding maakt uit gefermenteerd GFT afval. We gaan weer zitten in de gouden avondzon. "Het is hier altijd rustig," zegt Winnie. "Als je het hek doorkomt merk je het meteen. De wind waait hier minder hard. Het is altijd beter weer."

Evelien Pullens

Tip van de maand

In de tuin van Winnie zag ik koperen hekjes die de slakken weren.
<https://www.waschbaer.nl/shop/slakkenhekje-kopermaas-21308>

VELT

Winnie (zie interview op vorige pagina) is niet de enige Pionier die lid is van VELT, Vereniging voor Ecologisch Leven en Tuinieren. Zij staan voor gezond leven op het ritme van de seizoenen met respect voor mens en dier en natuur. Zij organiseren bijeenkomsten om ervaringen uit te wisselen en van elkaar te leren. Vaak zijn er ook workshops onder leiding van deskundigen. Dan komen onderwerpen aan bod als biologisch tuinieren, duurzaam zelfvoorzienend leven en biologische voeding.

Naast de activiteiten organiseert VELT ook jaarlijks de samenaankoop van biologische zaden, biologisch pootgoed en biologische bloembollen. Toen corona ons nog niet beperkte waren er regelmatig lezingen of workshops in ons verenigingsgebouw. Dat komt vast wel weer terug. VELT Utrecht heeft ongeveer 120 leden en is onderdeel van VELT Nederland en België. Op 13 juni zijn er bijvoorbeeld online workshops: een tuin om van te smullen en geveltuintjes.

Meer info: <https://beweegt.velt.be/utrecht>

Oud & Nu

De bovenste foto is gemaakt in augustus 1961 tijdens de festiviteiten voor kinderen ter gelegenheid van de officiële opening van het nieuwe volkstuintencomplex van De Pioniers aan de Kogllaan. Er is een touw gespannen vanaf de Abeel naar (vermoedelijk) het verenigingsgebouw. Aan dit touw hangt koek. Het koekhappen is, onder de strakke leiding van een deskundig jurylid, staande op een stoel, in volle gang.

Het is opvallend hoe klein de Abeel nog is. Deze boom werd rond 1960, bij de aanleg van het nieuwe complex, aangeplant. Op de onderste foto zien wij de volgroeide Abeel, thans een gezichtsbepalende boom op het Jan Hellevoortplein. Sinds de herinrichting van ons voorplein staat de Abeel midden in de border. Aan de voet van zijn imposante stam kan men op een van de zitbanken heerlijk van de zon of van zijn schaduw genieten.

Rian Kraan

FOTO: LUKASZ RAWA, UNSPLASH

Bij de bijen

Er zitten steeds koolmezen bij de bijenstal. Ze vliegen op, pikken iets weg onder de bijenkast en gaan weer terug op hun takje zitten. Een dode bij. Kopje en vleugeltjes gaan er af en ze peuzelen hem op. Veel bijen leven maar 6 weken, 2 weken binnen en 4 weken buiten. Dat is de natuur.

Utrechtse Sint-Jans uitjes

Mijn eerste bossen Jansuitjes kocht ik aan 'de bron' direct bij Cees Agterberg kweker van oudsher aan de Koningsweg. Het tuindersbedrijf is al generaties in de familie.

Toen hij eenmaal mijn goede bedoelingen voor zijn gewas had ingeschat, sloeg zijn ogenschijnlijk wat afhoudende norsige houding om. "Maar dus niet voor de commerciële teelt hè!" en gul spitte hij 3 van de grootste moerplanten uit zijn privé veldje los en rekenden we een symbolische 1,50 euro af voor de moeite. Natuurlijk had ik niet nagelaten hem te vertellen van de rijke historie van de Pioniers. Ook had ik wat kopietjes achter de hand van Raapsteeltje, een boek over de culinaire rijkdom van ons land, waarin Cees met naam en toenaam werd genoemd als een van de laatste authentieke kwekers. Schijnbaar achteloos nam hij het artikel in ontvangst, vouwde ze dubbel en brak met gepaste trots los over hoe Prins Bernhard, waar hij ook verbleef, een dienstauto stuurde om een paar kisten Utrechtse uitjes bij hem te kopen en zo nodig deze zelfs liet invliegen. De Prins was verzot op die uitjes en at ze het liefst rauw bij de Oude Jenever.

Gebaseerd op dit verhaal heeft de chef-kok van voormalig restaurant en tegenwoordig distilleerderij de Pronck-

heer in Cothen, een St-Jansdrankje gemaakt. Later begreep ik dat de odeur van uien – en de Utrechtse is het krachtigst – heel goed de zweem van alcohol camoufleerde binnen zijn kringen.

Het St. Jansuitje is een plant uit de Narcisfamilie en komt van oorsprong alleen maar voor rondom Utrecht. Het uitje slaat voedsel op in een winterharde bol, die als eerste planten in de lente opkomen, bloemen vormen en zich voortplanten. In april kunnen de uitjes dus al worden geoogst. De smaak is een mix van knoflook en bosui. Het Utrechtse uitje is ook bijzonder omdat het niet door zaad vermeerderd kan worden; het moet worden gescheurd. Daardoor is de ui genetisch zuiver. Het betekent ook dat als we alle uitjes zouden opeten er geen Utrechtse St. Jansui meer zou zijn.

Het Utrechts uitje wordt uiterlijk met de feestdag van Sint Jan (24 juni) gerooid en half augustus weer geplant. Oorspronkelijk werd deze ui in stadstuinen rondom Utrecht veel geteeld, later namen de telers het mee naar het Koningsdal, ten oosten van Utrecht maar

later is het uitje bijna geheel verdwenen. In de gloriëtijd verkocht Agterberg in het seizoen naar verluidt nog zo'n 900 kilo uitjes per week, later nog maar amper 100 kilo per jaar. Veelal werden de uitjes samen met een krop slag verkocht; tegenwoordig worden hier slautjes voor gebruikt.

Tegenwoordig staat het Utrechtse uitje weer meer in de belangstelling en wordt steeds vaker aangeplant. Het Utrechtse St. Jansuitje is voorgedragen voor de Ark van de smaak en ook Nederlandse afdeling van Slow Food heeft het uitje ontdekt.

Arjan Verheul

GEHANTEERDE BRONNEN

WIKIPEDIA

RAAPSTEELTJE (H)EERLIJK ETEN IN NEDERLAND (SIMONE KROON; SÁNDOR SCHIFERLI)

Recept van de maand

Gestoofde Sint-Jans-ui met hazelnoot (bijgerecht voor 4 pers.)

Ingrediënten

- 20 st. Jansuitjes met mooi loof
- 100 gr. Roomboter
- 50 gr. witte broodkruimels
- 50 gr. grof gehakte hazelnoten, geroosterd
- Peper en zout
- Nootmuskaat

Bereiding

Was de uitjes, snijd het kontje eraf en snijd vervolgens iedere ui een klein stukje in aan de onderkant, zodat ze meer smaak opnemen. Smelt 50 gram boter in een steelpannetje en voeg hier de broodkruimels aan toe. Bak dit al roerend goudbruin. Voeg de hazelnoten, peper, zout en nootmuskaat toe en haal het pannetje van het vuur. Leg de uitjes naast elkaar in een pan. Voeg hier

6 eetlepels water 50 gram roomboter, peper, zout en nootmuskaat aan toe. Breng het geheel aan de kook en leg de deksel op de pan. Zet het vuur iets lager als het kookt en laat het geheel 15 minuten sudderen totdat de uien gaar zijn. Haal het deksel van de pan en laat het vocht verder inkoken, zodat alleen de boter nog overblijft. Verdeel de uien over de borden en giet er de broodkruimels en de hazelnootsaus overheen.